

ፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ

FEDERAL NEGARIT GAZETTE

OF THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA

ገያ ሦስተኛ ዓመት ቁጥር ፳፯
አዲስ አበባ ሐምሌ ፲፪ ቀን ፪ሺ፱ ዓ.ም

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ

23rd Year No.67
ADDIS ABABA 19th July, 2017

ግውጫ	Content
አዋጅ ቁጥር ፩ሺ፳፭/፪ሺ፱ ዓ.ም የጨረራና ኒውክሊር መከላከያ አዋጅ ...ገጽ ፱ሺ፯፻፲፪	Proclamation No. 1025/2017 Radiation and Nuclear Protection Proclamation --Page 9712

አዋጅ ቁጥር ፩ሺ፳፭/፪ሺ፱
ስለጨረራና ኒውክሊር መከላከያ የወጣ አዋጅ

በሀገራችን የጨረራና የኒውክሊር ቴክኖሎጂን የመጠቀም ባህል ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ በመምጣቱና አግባብ ያለውና ወጠታማ የመከላከል ዘዴ በሥራ ላይ እስካልዋለ ድረስ ጨረራ በጠፍ፣ በንብረትና በአካባቢ ላይ ሊያስከትል የሚችለው ተጓዳኝ ጠንቅ እየጨመረ የሚሄድ በመሆኑ፤

ቁጥጥር ሊደረግባቸው የሚገቡ የጨረራ አመንጫዎችና ኒውክሊር እና ተያያዥነት ያላቸው ተግባራት ለሕብረተሰቡ ጥቅም አገልግሎት ላይ ሲወሉ በግለሰቦች፣ በሕብረተሰብ፣ በንብረትና በአካባቢ በአሁኑና በወደፊት ትወልድ ጭምር ሊያደርሱ የሚችሉትን ተጓዳኝ የጨረራ ጠንቅ መከላከል በማስፈለጉ፤

ከጨረራ አመንጫ ኒውክሊር ቁሶች አጠቃቀም ጋር በተያያዘ የሚጠላከሩትን አካላት ግዴታቸውን በግልጽ እንዲያወቁ ለማድረግና ሕግን በመተላለፍ ለማድረስ የጨረራ ጉዳት ተመጣጣኝ የሆነ እርምጃ ለመውሰድ የሚያስችሉ ሕጎችን በመደንገግ ከዓለም አቀፍ ስርዓቱ ጋር የተጣጣመ የጨረራ መከላከሉን ስራ ማጠናከር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገመንግስት አንቀጽ ፶፮ (፩) መሠረት የሚከተለው ታወጧል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

፩. አዋጅ ርዕስ

ይህ አዋጅ “የጨረራና ኒውክሊር መከላከያ አዋጅ ቁጥር ፩ሺ፳፭/፪ሺ፱” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

Proclamation No. 1025 /2017
PROCLAMATION TO PROVIDE FOR RADIATION AND NUCLEAR PROTECTION

WHEREAS, the use of radiation and nuclear technology in the nations socio-economic development has been increasing from time to time with the attendant risks of damage to health, property and the environment, caused by radiation, unless proper and effective protection schemes are introduced;

WHEREAS, it is essential to regulates and supervises radiation sources, nuclear material and related activities subject to regulatory systems in order to protect individuals, the society and the environment in current and future generation against the harmful effect of radiation, while such sources and related activities are used for the benefit of the public;

WHEREAS, it is found essential to strengthen radiation sources and nuclear material protection system which comply with international standards by enacting laws to make persons, who are responsible for safety and security of radiation sources and nuclear materials acutely aware of their legal responsibilities and to take appropriate measure commensurate with the radiation hazard against anyone who causes radiation exposure in excess of the acceptable level;

NOW, THEREFORE, in accordance with the Article 55 (1) of the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, it is hereby proclaimed as follows:

የንዱ ዋጋ
Unit Price

ነጋሪት ጋዜጣ ፖ.ሣ.ቁ. ፹፲፩
Negarit G. P.O.Box 80001

፪. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

- 1/ “አደጋ” ማለት ከጨረራ አመንጨዎች ወይም ከኒዩክሊር ቁሶች ጋር የተያያዘ ከደህንነት አንጻር የቅርብ ወይም የሩቅ ጊዜ ዉጤቱ ቀላል ሊባል የማይችል የአሠራር ስህተት፣ የመሣሪያዎች ብልሽት ወይም በማንኛውም ላይ በሚደርስ ችግር ወይም ሌሎች ችግሮችን የሚያካትት ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ያልታሰበ ክስተት ነው፤
- 2/ “ተግባራት” ማለት የጨረራ አመንጨዎችን ለኢንዱስትሪ፣ ለምርምር እና ለህክምና አገልግሎቶች ማምረት፣ መጠቀም፣ ወደሀገር ውስጥ ማስገባት፣ ከሀገር ውጪ መላክ፣ የራድዮአክቲቭ ቁሶችን ማንገዝ፣ የኒውክሊር ፋሲሊቲ ቦታ ግንባታዎች፣ አገልግሎት ማስጀመር፣አገልግሎት መስጠት፣ አገልግሎት ማቋረጥ፣ የራድዮአክቲቭ ዝቃዌ አስተዳደር፣ የቦታዎች ማገገም ተግባራት፣ ለሰላማዊ አገልግሎቶች ብቻ ማዋልን የሚያመለክት ሲሆን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5(2) የተጠቀሱትን ተግባራቶች ይጨምራል፤
- 3/ “አቶሚክ ኢነርጂ” ማለት ከራድዮ አይሶቶፖች፣ ከኒውክሊር ሪአክሽን፣ ከኒውክሊር ማብላያ፣ ከኤክስሬይ መሳሪያዎችና ከሌሎችም አዮን ፈጣሪ ጨረራ አመንጨዎች የሚገኝ ኢነርጂ ነው፤
- 4/ “ባለስልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ጨረራ መከላከያ ባለሥልጣን ነው፤ ተጠሪነቱም ለሳይንስና ቴክኒኮሎጂ ሚኒስቴር ይሆናል፤
- 5/ “የሥራ ፈቃድ” ማለት ኦፕሬተሩ ለሚያከናውናቸው ውስን ተግባራት ባለስልጣኑ በጽሁፍ የሚሰጠው ፈቃድ ሲሆን የምስክር ወረቀት ወይም ምዝገባንም ሊጨምር ይችላል፤
- 6/ “አገልግሎት ማቋረጥ” ማለት በባለስልጣኑ ቁጥጥር መስፈርት መሰረት ማስወገድን ሳይጨምር አንድ ማዕከል የሚሰጠውን አገልግሎት ማቋረጥ ሲሆን የአገልግሎት ማቋረጥን ሂደት እና መነቃቀልን ይጨምራል፤
- 7/ “መልቀቅ” ማለት በባለስልጣኑ በተወሰነ ፈቃድ መሰረት የራድዮአክቲቭ ቁሶችን መደበኛ የሆነ ስራቸውን በሚከውኑበት ጊዜ ዕቅድና ቁጥጥር በማድረግ፣ በሕጋዊ አሰራር ጠጣር፣ ፈሳሽ፣ ወይም ጋዝ የሆኑ

PART ONE
GENERAL

1. Short Title

This Proclamation may be cited as the "Radiation and Nuclear Protection Proclamation No.1025 /2017".

2. Definition

In this Proclamation:

- 1/ "accident" means any unintended event which may cause hazard and includes operating errors, apparatus failures or transportation risk or other calamities with respect to radiation sources and nuclear materials, the consequences or potential consequences of which are not trivial from the perspective of safety;
- 2/ "activities" means the production, use, import and export of radiation sources for industrial energy production, research and medical purposes; the transport of radioactive material; the sitting, construction, commissioning, operation and decommissioning of facilities for peaceful purpose; radioactive waste management activities and site rehabilitation and also include the activities stated in Article 5(2) of this Proclamation;
- 3/ "atomic energy" means a type of energy emitted from radioisotopes, nuclear reactions, nuclear reactor, x-ray generator, or other technical apparatus emitting ionizing radiation;
- 4/ "Authority" means the Ethiopian Radiation Protection Authority; The Authority shall be accountable to the ministry of Science and Technology;
- 5/ "authorization" means a written permission issued by the Authority for an operator to perform a specified activity and may include license or registration;
- 6/ "decommissioning" means all steps leading to the release of a facility, other than a disposal facility, from regulatory control of the Authority; these conditions include the processes of dismantling or removal of essential equipment or material.

- የራዲዮአክቲቭ ቁሶችን ወደ አካባቢ መልቀቅ ነው፤
- 8/ "ማስወገድ" ማለት በድጋሚ አገልግሎት ላይ ሊውሉ እንደማይችሉ ታሳቢ ተደርጎ አገልግሎታቸውን የጨረሱ የኒውክሊር ነዳጆች ወይም የራዲዮአክቲቭ ዝቃጮችን በተገቢው ማዕከል ውስጥ ማስወገድ ነው፤
- 9/ "የውሰድ መጠን" ማለት ቁጥጥር በሚደረግበት ድርጊት ለእያንዳንዱ ሰው ከሚፈለገው ወጤታማ የጨረር መጠን መብለጥ የለበትም፤
- 0/ "የኒውክሊር ወይም የጨረራ ድንገተኛ አደጋ" ማለት በኒውክሊር ተከታታይ መፈነጣጠር ወይም በሂደቱ በሚፈጠር ኢነርጂ ሳቢያ ወይም በጨረራ መጋለጥ የተከሰተ ወይም ሊከሰት የሚችል ድንገተኛ አደጋ ነው፤
- 0፩/ "ከግዴታ ውጭ" ማለት ቁጥጥር ለማድረግ የማይቻል በመሆኑ በዚህ አዋጅ የተፈጻሚነት ወሰን መሰረት ከግዴታ ውጪ እንዲሆኑ በጥንቃቄ ተለይተው የተመደቡ የመጋለጥ ዓይነት ላይ የተመለከቱ ተግባራት ናቸው፤
- 0፪/ "ከቁጥጥር ነፃ" ማለት ከጨረራ አመንጨው ወይም ከተግባሩ የሚጠበቀው መጋለጥ በጣም አነስተኛ በመሆኑ ምክንያት በተወሰነ ደረጃ ወይም ሙሉ በሙሉ የገደብና የማስተካከያ ቁጥጥር የማይደረግበት ተብሎ በባለስልጣኑ የተመደበ ተግባር ወይም የጨረራ አመንጨ ነው፤
- 03/ "ማዕከላት" ማለት የኤክስሬይ መሣሪያዎች፣ ማጭረሪያዎች፣ የሚተከሉባቸው፣ የራዲዮምና ሌሎች ጨረራ አመንጨ የሆኑ ማዕድናት የሚወጣቸውና የሚቀነባበርባቸው፣ ራዲዮ አክቲቭ ዝቃጭ አስተዳደር የሚከናወንባቸው ማዕከላት፣ ወይም ሌሎች ማናቸውም ጥበቃ፣ ጥንቃቄና ደህንነት ቁጥጥር የሚሹ በባለስልጣኑ የሚወሰኑ የራዲዮአክቲቭ ቁሶች የሚመረትባቸው፣ የሚቀነባበርባቸው፣ ጥቅም ላይ የሚውልባቸው፣ የሚያዝባቸው፣ የሚከማችባቸው ወይም የሚወገድባቸው ቦታዎች ናቸው፤
- 04/ "ኢንስፔክተር" ማለት ባለፈቃዶች ይህን አዋጅ እና በአዋጁ መሰረት የወጡ ደንቦች እና መመሪያዎችን አክብረው መስራታቸውን የሚቆጣጠር እና የሚያስፈጽም በባለስልጣኑ የሚመደብ ሠራተኛ ነው፤

- 7/ "discharge" means planned and controlled releases into the environment, as a legitimate practice, within limits authorized by the Authority, of solids, liquid or gaseous radioactive materials that originate from regulated nuclear facilities and activities during normal operation;
- 8/ "disposal" means the emplacement of spent fuel or radioactive waste in an appropriate facility without the intention of retrieval;
- 9/ "dose limit" means the value of the effective dose or the equivalent dose to individuals from controlled practice that shall not be exceeded;
- 10/"nuclear or radiological emergency" means an emergency in which there is, or is perceived to be, a hazard due to the energy resulting from a nuclear chain reaction or from the decay of the products of a chain reaction; or radiation exposure;
- 11/"exclusion" means the deliberate exclusion of a particular category of exposure from the scope of application in this proclamation on the grounds that it is not considered amenable to regulatory control;
- 12/"exemption" means the determination by the Authority that radiation source or practice need not be subject to some or all aspects of regulatory control on the basis that the exposure (including potential exposure) due to the radiation source or practice is too small to warrant the application of those aspects or that this is the optimum option for protection irrespective of the actual level of the doses or risks;
- 13/"facilities" means irradiation installations including x-ray generators, nuclear facilities where activities utilizing nuclear material are conducted; Uranium/Thorium mining and milling facilities, radioactive waste management facilities and any other facility determined by the Authority where radioactive material or nuclear material is produced, processed, used, handled, stored or disposed of, on such a scale that consideration of protection, security and safety is required;

05/ "ጣልቃገብነት" ማለት የቁጥጥር ተግባራት አካል ያልሆኑ ወይም ከቁጥጥር ተግባራት ሽፋን ወሰን ውጪ የሆኑ መጋለጦችን ለመቀነስ ወይም ከአቅም በላይ በሆኑ ቁጥጥር በሚደረግባቸው መሰል ጨረራ አመንጨዎች ተግባራት የአደጋ መዘዞችን ወይም ለአደጋ መዘዝ ተጋላጭነትን ለመቀልበስ ሲባል ታስቦበት የሚወሰድ እርምጃ ነው።

06/ "ባለፍቃድ" ማለት አንድን ተግባር ወይም ድርጊትን ለማከናወን በባለስልጣኑ የተሰጠ የፀና ምስክር ወረቀት የያዘ ሰው ነው።

፲7/ "ማሳወቂያ" ማለት ተግባራትን ለማከናወን ወይም ማንኛውንም የጨረራ አመንጨዎች ለመጠቀም ያቀደ ሰው ለባለስልጣኑ ለማሳወቅ የሚያቀርበው ሰነድ ነው።

08/ "የኑውክሊር ቁስ" ማለት የኖሎቶኒየም ፪፻፴፱ አይሶቶፕን መጠኑ ከ፹ በመቶ በላይ ካልያዘ በስተቀር፣ የዩራኒየም ፪፻፴፫፣ ፪፻፴፭ ወይም ፪፻፴፫ አይሶቶፖች የበለጸገ ዩራኒየም፣የዩራኒየም ማዕድንን ወይም የዚህን ዝቃጭ ሳይጨምር ተፈጥሯዊ የሆኑ የዩራኒየም አይሶቶፖች ድብልቅ ወይም በዚህ ከተጠቀሱት አንዱን ወይም ከዚህ በላይ የያዘ ቁስ ነው።

09/ "ኒውክሊር ሴፍጋርድ" ማለት የኒውክሊር ቁስ የሆነ ፑሎቶኒየም፣ ዩራኒየም፣ እና ቶሪየም፣ የኒውክሊር ቁስ ያልሆኑ ደረጃ ግራፋይት፣ በሃድሮጅን የበለፀገ ውሃ እና በኒውክሊር ነዳጅ ሳይክል ተግባር እና ለሌላ ቴክኖሎጂ የሚጠቅሙ አገልግሎት ላይ የሚውሉ መሣሪያዎች ወደ ኢትዮጵያ ግዛት ማስገባት ወይም ማስወጣት እና ጥቅም ላይ ማዋል ቁጥጥር የሚደረግበት ነው።

፳/ "የኒውክሊር ወይም የራዲዮሎጂካል ድንገተኛ አደጋ ዕቅድ" ማለት የአደጋ ምላሽ ቡድኑን ዓላማ፣ ፖሊሲ፣ የአተገባበር ዕንሰ ሀሳብና የተደራጀ የሥራ መርህ ግብር የያዘ በድንገተኛ አደጋ ወቅት የሚተገበር፣ አደረጃጀትን፣ ሥልጣንና ኃላፊነትን የሚያመላክት ሥርዓት ባለው ሁኔታ ለማስተባበርና ቀልጣፋ ምላሽ ለመስጠት ብቃት ያለውና የሌሎችን ዕቅድና የአሰራር ሥነ-ሥርዓትን መሠረት ያደረገ ዝርዝር ዕቅድ ነው።

፳፩/ "አፕራትር" ማለት ከኒውክሊር ማዕከል ወይም ከጨረራ አመንጨዎች ጋር በተያያዘ ስለኒውክሊር፣ ጨረራ፣ ራዲዮአክቲቭ ዝቃጭን የማስወገድ ወይም በጥንቃቄ የማንጓዝ ተግባራትን አስመልክቶ ፈቃድ የጠየቀ፣

14/"inspector" means an employee designated by the Authority to supervise the proper observance and enforcement of the provision of this Proclamation, and regulation and directives issued hereunder by the authorized person;

15/"intervention" means any action intended to reduce or avert exposure or the likelihood of exposure to radiation sources which are not part of a controlled activities or which are out of control as a consequence of an accident;

16/"licensee" means a person holding valid authorization issued by the Authority for an activity or practice;

17/"notification" means a document submitted to the Authority by a person to notify an intention to carry out an activity or other use of radiation source;

18/"nuclear material" means plutonium except that with isotopic concentration not exceeding 80% in plutonium 239; uranium 233, uranium enriched in the isotope 235 or 233; uranium containing the mixture of isotopes as occurring in nature other than in the form of ore residue; any material containing one or more of the foregoing;

19/"nuclear safeguards" means regulating import, export and use of nuclear material (plutonium, uranium, and thorium); non-nuclear material such as nuclear grade graphite, heavy-water; and equipment that have dual-use—equipment that can be used in nuclear fuel cycle activities (NFC) and in other technologies within Ethiopia and its jurisdictions;

20/"nuclear or radiological emergency plan" means a description of the objectives, policy, concept of operations and a set of procedures to be applied during emergency and of the structure, authorities and responsibilities for a systematic, coordinated and effective response serving as the base for the introduction of other plans and procedures;

ወይም ፈቃድ ተሰጥቶት እያከናወነ የሚገኝ ኃላፊነት ያለበት ማንኛውም ሰው ነው።

፳፪/ "ባለቤት አልባ ቁስ" ማለት በባለሥልጣኑ ቁጥጥር ሥር ሆኖ የማይታወቅ ወይም የተጣለ፣ የጠፋ፣ የተሰረቀ ወይም ያለፈቃድ ተላልፎ የተሰጠ በመሆኑ ባለሥልጣኑ የሚቆጣጠረው የራዲዮአክቲቭ ቁስ ነው።

፳፮/ "አካላዊ መከላከል" ማለት ኒውክሊር የተተከለበት፣ የራዲዮአክቲቭ ቁስ ወይም የተመረጡ ዕቃዎች ያሉበት ቦታን ካልተፈቀዱ ተግባራት ለመከላከል ሲባል የሚወሰድ የቴክኒክና መዋቅራዊ እርምጃ ነው።

፳፭/ "ጨረራ" ማለት ኃይል በቁስ ውስጥ በሚያልፍበት ጊዜ አየን የመፍጠር ወይም ያለመፍጠር አቅም ነው።

፳፮/ "የጨረራ አመንጫ" ማለት ከኒውክሊር ነዳጅ አደት እና ከምርምርና የኃይል ማብላያ ውጪ ያሉ ጨረራ አፈንጣቂ ወይም የራዲዮአክቲቭ ምንጭ ወይም ሌላ የራዲዮአክቲቭ ቁስ ነው።

፳፭/ "የራዲዮአክቲቭ ቁስ" ማለት በባለስልጣኑ ቁጥጥር የሚደረግበት ማንኛውም ጨረራ አመንጫ ቁስ ነው።

፳፯/ "የጨረራ ሰራተኛ" ማለት የጨረራ መከላከል፣ ደህንነት ወይም ጥበቃ እውቀትና ችሎታ ያለው በባለ ሥራ ፈቃዱ የተመደበ ባለሞያ ነው።

፳፮/ "ደህንነት" ማለት ሰዎችንና አካባቢን ከጨረራ ጠንቅ ለመከላከል የማዕከላቱን እና የተግባራቱን የጨረራ ስጋትን መቀነስ ነው።

፳፱/ "አገልግሎቱን የጨረሰ የኒውክሊር ማብላያ ነዳጅ" ማለት በኒውክሊር ማብላያ ውስጥ በማጭረር ሂደት ከቆየ በኋላ ከማብላያው እምብርት ውስጥ ጨርሶ የተወገደ የኒውክሊር ማብላያ ነዳጅ ነው።

፴/ "ሰው" ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም የሕግ ሰውነት ያለው አካል ነው።

፴፩/ በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ያካትታል።

፫. ዓላማ

ይህ አዋጅ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፦

21/"operator" means any person applying for an authorization, or that is authorized or responsible for nuclear, radiation, radioactive waste or transport safety when undertaking activities or in relation to any nuclear facility or radiation source,

22/"orphan radioactive source" means a radioactive source which is not under Authority control, either because it has never been under Authority control or because it has been abandoned, lost, misplaced, stolen or transferred without proper authorization;

23/"physical protection" means a system of technical and organizational measures preventing unauthorized activities with nuclear installations, radioactive materials and selected items;

24/"radiation" means energy which is capable or incapable of producing ion pairs when it interacts with matter;

25/"radiation source" means a radiation generator, or a radioactive source or other radioactive material; outside the nuclear fuel cycles of research and power reactors;

26/"radioactive material" means any material designated as being subject to regulatory control by the Authority;

27/"radiation worker" means an individual competent and experienced in radiation protection, safety or security and assigned by the authorized person.

28/"safety" means the protection of people and the environment against radiation risk, and the safety of facilities and activities that give rise to radiation risk;

29/"spent fuel" means nuclear fuel that has been irradiated permanently or temporarily removed from a reactor core;

30/"person" means any natural or juridical person;

31/any expression in the masculine gender includes the feminine.

- 1/ የጨረራና የኒውክሊር ቴክኖሎጂን ደህንነት በማረጋገጥ፣ ጥበቃ በማድረግና ለሰላማዊ አገልግሎት እንዲውልና የሀገር ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና ቴክኖሎጂ ዕድገትን የሚደግፍበትን ሁኔታ ማመቻቸት፤
- 2/ ግለሰብን፣ ማህበረሰብንና አካባቢን እንዲሁም የአሁኑን እና የወደፊቱን ትውልድ ጨረራ ከሚያስከትለው ጠንቅ መጠበቅ፤
- 3/ በራዲዮ አክቲቭ ቁሶችና ተዛማጅ ተግባራት ላይ የቁጥጥር ሥራን የሚደግፉ የምርምርና ልማት ሥራዎች እንዲካሄዱና እንዲበረታቱ ማድረግ፡፡

፬. የተፈጻሚነት ወሰን

- 1/ ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ግዛት ውስጥ በተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ የሆኑ የኒውክሊርና ሬዲዮአክቲቭ ቁሶች ወይም ተዛማጅነት ባላቸው ማናቸውም ተግባራት ወይም ጨረራ በሚያስከትላቸው ስጋቶች ወይም ጉዳቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አዋጅ ከግዴታ እና ከቁጥጥር ነፃ የሆኑ የጨረራ አመንጨጃዎችና ተግባራት ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

ክፍል ሁለት

ስለማሳወቅና የፈቃድ አሰጣጥ

፭. ጠቅላላ

- 1/ ከማንኛውም የጨረራ አመንጨጃ ተግባር የሚጠበቀው መጋለጥ ከግዴታዎች ውጭ ካልሆነ ወይም ተግባሩ ከቁጥጥር ነፃ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ተግባር ማሳወቅንና ፈቃድ ማግኘትን ጨምሮ ባለሥልጣኑ ያወጣውን መስፈርት ሳያሟላ አይጀመርም፣ አይተዋወቅም፣ አይከናወንም፣ አይቋረጥም ወይም አይቆምም፡፡
- 2/ ማንኛውም የጨረራ አመንጨጃ የሚጠበቀው መጋለጥ ከግዴታዎች ውጭ ካልሆነ ወይም ከቁጥጥር ነፃ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ሬዲዮአክቲቭ ቁስ ማሳወቅንና ፈቃድ ማግኘትን ጨምሮ ባለሥልጣኑ ያወጣውን መስፈርት ሳያሟላ በማዕድን መልክ አይወጣም ወይም አይፈጭም፣ አይመረትም፣ አይሰራም ወይም አይገጣጠምም፣ አይቀነባበርም፣ በባለቤትነት አይያዝም፣ አይተላለፍም፣ ወደ አገር አይገባም፣ ወደ ውጭ አይላክም፣ አይከፋፈልም፣ አይሸጥም፣ አይዋሰንም፣ አይከራይም፣ አይከማችም፣ ጥቅም

3. Objectives

This Proclamation shall have the following objectives:

- 1/ regulate in respect to the safety, security and safeguards to ensure the peaceful use of radiation and nuclear technologies to support the national socio-economic and technological development;
- 2/ protect individuals, the society, and the environment as well as current and future generations from radiation hazards;
- 3/ Undertake and promote research and development in the subject areas of regulating radioactive materials and related activities.

4. Scope of Application

- 1/ This Proclamation shall be applicable to natural or artificial nuclear and radioactive materials or in respect of any other activity which involves a risk or harm arising from radiation within the territory of Federal Democratic Republic of Ethiopia.
- 2/ Without prejudice to the generality of sub-article (1) of this Article, the application of this Proclamation shall not include radiation sources or activities which are excluded and exempted from regulatory control.

PART TWO

NOTIFICATION AND AUTHORIZATION

5. General

- 1/ No activities shall be adopted, advertised, conducted, discontinued or ceased except in accordance with the requirements established by the Authority unless the exposure to such practice is excluded or the activity is exempted from the requirements.
- 2/ No radiation source shall be as applicable be mined or milled, manufactured, constructed or assembled, processed, possessed, transferred or transited, imported, exported, distributed, sold, loaned, hired, stored, operated, used, decommissioned, maintained, disassembled, transported, disposed except in accordance with the requirements, established by the Authority unless the exposure to such source is excluded from

ላይ አይውልም፣ ሥራ አይቆምም፣ አይጠገንም ወይም አይፈታታም፣ አይንገዝም፣ አይወገድም፡፡

፮. ስለማሳወቅ

- 1/ በዚህ አዋጅ ከተገለፁት በአንዱ ተግባር ለመሰማራት ያቀደ ማንኛውም ሰው ሊያከናውን ስላቀደው ተግባር ወይም ድርጊት ለዚህ ዓላማ የተዘጋጀውን ቅጽ በመሙላት በጽሁፍ ለባለሥልጣኑ መግለፅ እና ዝርዝር ዕቅዱን በደንቡ በተወሰነው ጊዜ ውስጥ ለባለስልጣኑ ማሳወቅ አለበት፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማሳወቅን ብቻ የሚጠይቁ የጨረራ አመንጨዎች ወይም ተግባራት በባለሥልጣኑ ይወሰናሉ፡፡

፯. ፈቃድ ስለማግኘት

ማንኛውም ሰው ተግባሩ ከቁጥጥር ነፃ ወይም ማሳወቅን ብቻ የሚጠይቅ ካልሆነ በስተቀር ባለሥልጣኑ ያወጣውን መስፈርት አሟልቶ ፈቃድ ካላገኘ በስተቀር በዚህ አዋጅ የተመለከተውን ተግባር ወይም ድርጊት ማከናወን አይችልም፡፡

፰. የኒውክሊር ማዕከል ስራ ፈቃድ

በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 7 መሰረት ለኒውክሊር ማዕከል ሥራ ፈቃድ የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉት የደህንነት ጥናት ያካተተ መሆን ይኖርበታል፡-

- 1/ የደህንነት ምዘና እና የደህንነት ማረጋገጫ፤
- 2/ የገንዘብ አቅም፤
- 3/ የሥራ አመራር ሥርዓት፤
- 4/ የሰው ሀብት ሁኔታ፤
- 5/ ጨረራ መከላከል፤
- 6/ የድንገተኛ አደጋ ዝግጁነት፤
- 7/ የቦታ መረጣ ሁኔታ፤
- 8/ ዲዛይን፣ ግንባታ እና የሥራ መጀመር፤
- 9/ የሥራ፣ የጥገና፣ የማሻሻያና አጠቃቀም፤
- 0/ የአገልግሎት ጊዜን ስለማራዘም፤
- 01/ አገልግሎት መቋረጥና ይህን ተከትሎ ስላለው ወጪ የገንዘብ ምንጭ፡፡

፱. የራዲዮአክቲቭ ቁሶችን በማዕድን መልክ ማውጣትና ማቀናበር

such requirement, or the radiation source exempted from the requirements.

6. Notification

- 1/ Any person who intends to engage in an activity specified in this Proclamation shall submit a notification to the Authority of his intention to carry out such activity or practice in the form prescribed for such purpose and shall submit his plan to the Authority within the time limits provided in the regulations.
- 2/ Without prejudice to sub-article (1) of this Article, the Authority shall determine the radiation sources and activities requiring only notification.

7. Authorization

No person shall carry out any of the activities specified in this Proclamation without fulfilling the requirements and granted with authorization unless the practices or activities are exempted or excluded from the regulatory control.

8. Authorization of nuclear facility

Application for authorization under Article 7 of this Proclamation shall submit the safety-case which contains the following:

- 1/ assessment and verification of safety;
- 2/ financial capacity;
- 3/ management systems;
- 4/ human resources;
- 5/ radiation protection;
- 6/ emergency preparedness;
- 7/ sitting
- 8/ design, construction and commissioning;
- 9/ operation, maintenance, modification and utilization;
- 10/ extended shutdown and,
- 11/ decommissioning including financial arrangements for decommissioning.

በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 7 መሠረት ራዲዮአክቲቭን በማዕድን መልክ ለማውጣትና ለማቀነባበር የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፡-

- 1/ የክርሰ ምድርና ማዕድን ጥናት ጨምሮ የቦታ መረጣ ባህሪ፤
- 2/ የቦታ መረጣ ወይም የግንባታ ዕቅዶች፤
- 3/ የማዕድን ማውጣትና የማቀነባበሪያ ማዕከላት የዲዛይን ንድፈ ሃሳብ፤
- 4/ የሚከናወኑ ተግባራት፣ የማውጣት ቴክኒክና በሥራ ላይ የሚውሉትን መሣሪያዎች ዓይነት፤
- 5/ ያልተጣራ የራዲዮአክቲቭ ማዕድን የሚጓጓዝበት ሁኔታ፤
- 6/ የሰራተኛው የጨረራ መጋለጥ እና የጨረራ ውስድ መጠን፤
- 7/ ጨረራን ለመከላከል ሊወሰድ የሚችል እርምጃ፤
- 8/ ጨረራ የሚያስከትለውን አደጋ ለመከላከል የተዘጋጀ የሥራ ቅደም ተከተል፤
- 9/ ወደ አካባቢ ሊለቀቅ የሚችለውን የራዲዮአክቲቭ ዝቃጭ ለማስተዳደር የሚያስችል የሥራ ቅደም ተከተልና ዕቅድ፤
- 0/ በድንገት ወደ አካባቢ ሊለቀቅ የሚችል የራዲዮአክቲቭ እና ራዲዮአክቲቭ ያልሆነ ብክለትን ሊያስከትል የሚችለውን ጉዳት ለመግታት የሚያስፈልግ የሥራ ቅደም ተከተል፤
- 01/ በህብረተሰቡና በአካባቢ ላይ ሊያስከትል የሚችለውን የጤናና የደህንነት ተፅዕኖ፤
- 02/ በማዕድን ማውጫ አካባቢ እና በመጋዘን ማዕከላት የሚከማቸውን ጥሬ ምርት እና የዓለት ዝቃጭ ክምችት መጠን፤
- 03/ አገልግሎት የሚቋረጥበትን ዕቅድና ይህን ተከትሎ ስላለው ወጪ የተመደበ ገንዘብና ምንጩ፤
- 04/ የጥበቃ ሁኔታ፡፡

፲. ምግብ እና ምግብ ነክ ባልሆኑ ምርቶች ላይ የሚካሄድ የራዲዮአክቲቭ ቁጥጥር

ባለስልጣኑ ምግብ እና ምግብ ነክ ባልሆኑ ምርቶች ላይ የሚካሄደውን የራዲዮአክቲቭ ቁጥጥርን በተመለከተ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመማከር ሥርዓት ይቀይሳል፤ይቆጣጠራል፡፡

9. Mining or processing of radioactive materials

The application for mining and processing of radioactive materials under Article 7 shall contain the following:

- 1/ site characteristics, including geology and mineralogy;
- 2/ sitting or construction plans;
- 3/ conceptual design of the mining or processing facility;
- 4/ proposed work activities, extraction techniques and types of equipment involved ;
- 5/ transport of the ore;
- 6/ exposures and dose limit to workers;
- 7/ measures to be taken for radiation protection;
- 8/ procedures for radiation accident prevention;
- 9/ plans and procedure for the management of radioactive waste discharge to the environment;
- 10/procedures for dealing with accidental releases of radioactive or nonradioactive contaminants into the environment, including mitigation of hazards;
- 11/impacts on public health and safety and the environment;
- 12/sitting of tailings and storage facilities or stockpiles of ore and waste rock;
- 13/proposed decommissioning plans, including financial arrangements for decommissioning;
- 14/security conditions.

10. Control of Radioactivity in Food Stuffs and Non food Items

The Authority shall, in consultation with the appropriate organs establish a system and control of radioactive materials in food stuffs and non-food items.

፲፩. ወደ አገር ውስጥ በሚገቡ ወይም ወደ ውጭ አገር በሚላኩ የኒውክሊር ወይም የጨረራ አመንጭ ቁሶችን የያዙ ምርቶች ላይ የሚደረግ ቁጥጥር

የኒውክሊር ወይም የጨረራ አመንጭ ቁሶችን የያዙ ምርቶች ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ወደ ውጭ አገር ለማስወጣት ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሁኔታዎች ስለመሟላታቸው ቁጥጥር በማድረግ ፈቃድ ይሰጣል፡-

- 1/ በሬጉላቶሪ ቁጥጥር ሥር የሚያልፉትን የኒውክሊር ቁሶች ወደ ውጭ ለመላክ አመልካቹ ተጠቃሚውን የሚመለከቱ አስፈላጊ ማስረጃዎች መቅረባቸውን፤
- 2/ ማንኛውንም የኒውክሊርና የራዲዮአክቲቭ ቁስ ወደ አገር ውስጥ የሚያስገባ ሰው የቴክኒካል እና ቁሱን የማስተዳደር ችሎታውን እንዲሁም የሚገባውን ቁስ ለመጠቀም የሚያስችል የመሣሪያ ወይም የቴክኒኮሎጂ አቅም መኖሩን፤
- 3/ በደንብና መመሪያ ውስጥ የተዘረዘሩ ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ መስፈርቶች መሟላታቸውን፡፡

፲፪. የፈቃድ አሰጣጥና ይዘት

- 1/ ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅና አዋጁን ተከትለው በሚወጡት ደንቦች እና መመሪያዎች እንደየተግባራቱ የተቀመጡትን መስፈርቶች እና የሙያ ሥነ-ምግባር ለሚያሟላ ሰው የፈቃድ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡
- 2/ ማንኛውም የፈቃድ የምስክር ወረቀት ከጨረራና ኒውክሊር ቁጥጥር ጋር የተያያዘ አስፈላጊ ሁኔታዎችን ሊይዝ ይችላል፡፡
- 3/ የፈቃድ የምስክር ወረቀቱ ለዚሁ አገልግሎት በተዘጋጀው ፎርም መሠረት ይሰጣል፡፡

፲፫. የፈቃድ ምስክር ወረቀት ዕድሳት

- 1/ የፈቃድ ምስክር ወረቀት ዕድሳት ማመልከቻ ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ በተቀመጠ የጊዜ ገደብ ውስጥ ተገቢ መስፈርቶችን በማሟላት ለባለስልጣኑ መቅረብ ይኖርበታል፤
- 2/ አንድ የፈቃድ የምስክር ወረቀት ይዘቱን እንደተጠበቀ ወይም ይዘቱ ተሻሻሎ ሊታደስ ይችላል፤
- 3/ የዕድሳት ጊዜን ሳይጠብቅ በድጋሚ የፈቃድ ማመልከቻ መቅረብ የሚያስፈልገው የተለዩ የራዲዮአክቲቭ ቁሶችን አገልግሎት ላይ ለማዋል ወይም ተግባራቱ ወይም በጨረራ መጋለጥ መጠኑ ላይ ለውጥ የሚያመጣ ወይም የተሻሻለ መሣሪያ ለመጠቀም ወይም የሥራ ቦታ ለውጥ

11. Control of Export and Import of Goods and Items Containing Nuclear and Radiation Substances

The Authority shall control fulfillment of the following conditions for exporting and importing of goods and items containing nuclear and radiation sources and issue permit:

- 1/ to export any nuclear material, that is subject to regulatory control the applicant shall provide the necessary information of the end user;
- 2/ to import any nuclear material and radioactive sources the technical and administrative capability and resources to use the imported material, equipment or technology of the end users shall be demonstrated; and
- 3/ other detail conditions specified in regulations and directives issued hereunder shall be verified.

12. Issuance and Content of Authorization

- 1/ The Authority shall grant certificate of authorization to a person that meets specific requirements subject to particular activities and code of conduct specified in this Proclamation, and Regulations and Directives issued hereunder.
- 2/ Any certificate of authorization may contain necessary condition in relation to radiation and nuclear regulation.
- 3/ The license shall be issued in the form prescribed for same.

13. Renewal of Certificate of Authorization

- 1/ The application for renewal of certificate of authorization shall be submitted to the Authority within the period upon fulfilling conditions prescribed in the regulations issued pursuant to this Proclamation.
- 2/ Certificate of authorization may be renewed with or without amendment of its content.
- 3/ Re-application for certificate of authorization, during the validity period of the certificate, shall be required when the use of different radioactive material or activities thereof or change or modification of premises that could cause change in the radiation exposure occurs.

ለማድረግ ሲፈለግ ይሆናል።

- 4/ ባለሥልጣኑ የቀረበው የዕድሳት ማመልከቻ ተገቢውን መሥፈርት ያሟላ መሆኑን ሲያረጋግጥ የታደሰ የፈቃድ ምስክር ወረቀት ይሰጣል።

፲፬ የባለፈቃዱና ሌሎች የሚመለከታቸው ሰዎች ተግባርና ኃላፊነት

- 1/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ ተግባራቱን ወይም ድርጊቱን ለማከናወን አዋጁን እና አዋጁን ለማስፈፀም የሚወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎች፣ መስፈርቶች እና አስፈላጊ ሁኔታዎችን አሟልቶ መስራቱን ማረጋገጥ፣ ለተግባራቱና ድርጊቱ ደህንነትና ጥበቃ ተቀዳሚ ኃላፊነት ይኖርበታል።
- 2/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ ባለሥልጣኑ የቁጥጥር ሥራውን ለማከናወን ለሚያቀርብለት ማናቸውም የትብብር ጥያቄ የመተባበር ግዴታ አለበት።
- 3/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ የሥራ ፈቃድ ያገኘበትን ተግባር ወይም ድርጊት ለማቆም ሲፈልግ ለባለስልጣኑ አስቀድሞ ተግባሩን ወይም ድርጊቱን ማሳወቅ አለበት።
- 4/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ የሥራ ፈቃድ ከወሰደበት ተግባር በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ የሚመነጨው የጨረራ መጋለጥ በተቻለ ሁኔታ ከተወሰነው አነስተኛ ገደብ በታች መሆኑን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት። ዝርዝሩ በደንብ የሚወሰን ይሆናል።
- 5/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ በጨረራ ጤንነትና ደህንነት በቂ የትምህርት ዝግጅት እና የሥራ ልምድ ያለው የጨረራ ሠራተኛ መመደብ አለበት።
- 6/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ በጨረራ ሥራ ላይ ያሰማራው ሰው የጤንነት ምርመራ ማድረጉን የማረጋገጥ እና በየስድስት ወሩ የጤንነት ምርመራ ክትትል ማድረጉን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት።
- 7/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ ፈቃድ ካገኘበት የጨረራ አመንጫ ወይም ተግባር ከሚጠበቅ ጉዳት ጋር በተመጣጠነ መልኩ የጨረራ ሠራተኛው የጨረራ ውስድ መጠን መከታተያ መሣሪያና የጨረራ ሥራን በመስራት ሊደርስባቸው ይችላል ተብሎ የሚገመተውን ጉዳት ተቀባይነት ባለው መጠን ዝቅ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተጨማሪ መሣሪያዎች አና ሙያው ለሚያስከትለው ስጋት ተመጣጣኝ ክፍያ ማግኘታቸውን ማረጋገጥ አለበት።

- 4/ The Authority shall issue renewed certificate of authorization if the application meets appropriate requirements.

14. Responsibility of the Authorized Person and other concerned parties

- 1/ Any authorized person shall have the primary responsibility for the safe and secure conduct of that activity or practice and for ensuring compliance with this Proclamation and Regulation, Directives issued hereunder and other necessary requirements and conditions of the authorization related to that activity or practice.
- 2/ Any authorized person shall have duty to cooperate with the Authority when requested by the Authority for the performance of its regulatory functions.
- 3/ Any authorized person shall inform his activity or practice to the Authority prior to the cessation of his authorized activity or practice.
- 4/ Any authorized person shall ensure that exposure for radiation resulting directly or indirectly from the authorized activity to be kept as low as reasonably achievable below the prescribed limits. The details will be enacted in the regulation.
- 5/ Any authorized person shall assign qualified and experienced person in radiation health and safety as radiation worker.
- 6/ Any authorized person shall ensure that the radiation workers are given proper instruction on radiation safety and receive a periodic medical checkup every six months.
- 7/ Any authorized person shall ensure that workers are supplied with dose limit monitoring device accessories and professional risk allowance necessary to carry out radiation work with the lowest reasonable achievable risk that commensurate with the level of potential risk expected from the authorized source, or activities and radiation.

- 8/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ የኒውክሊርና የጨረራ አመንጨዎች ደህንነት አስተዳደርና ቁጥጥር እየተተገበረ መሆኑን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት።
- 9/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ ፈቃድ ካገኘበት ተግባር ጋር በተያያዘ የጨረራ ደህንነትና መከላከል ጋር የግልፅነትና የተጠያቂነት ሥርዓት መዘርጋት ይኖርበታል።
- 0/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ በመስኩ ተገቢውን ሥልጠና ያላገኘ ወይም ከ08 ዓመት በታች ዕድሜ ያለው ወይም በሥራው ምክንያት ሊፈጠር ለሚችል የጤና ጠንቅ በቀላሉ እንዲጋለጥ ሊያደርገው ከሚችል በሽታ ወይም ድክመት ነፃ መሆኑ ያልተረጋገጠለት ማንኛውንም ሰው በጨረራ ሥራ ላይ ማሰማራት የለበትም።
- 01/ ከላይ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ 10 የተገለፀው እንደተጠበቀ ሆኖ ባለሥራ ፈቃዱ ነፍሰጡር ሴቶች እርግዝና መከሰቱን ካሳወቁበት ጀምሮ የፅንሱን ደህንነት ከጨረራ ጠንቅ ለመከላከል በሥራ ክፍሉ በጨረራ አመንጭዎች በሚያጋልጡ ሥራዎች ላይ በጊዜያዊነት የሚሰሩበት ሁኔታ ማመቻቸት አለበት፤ ሌሎች ተያያዥ ጉዳዮች በደንቡ ይገለፃሉ።
- 0፪/ ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ በጨረራ ሥራ ላይ የተሰማራ ወይም በሥራው ምክንያት ለጨረራ የተጋለጠ ማንኛውም ሰው በጨረራ ምክንያት ሊገመት የሚችል የጉዳት ምልክት ሲያሳይ በፍትሃብሄር ሕጉ መሠረት ካሳ የማግኘት መብቱ እንደተጠበቀ ሆኖ ወዲያውኑ የሕክምና ምርመራ እንዲደረግለት የማድረግ ኃላፊነት አለበት።
- 03/ ማንኛውም ሰው በአገሪቱ ውስጥ አገልግሎት የሰጡ የራዲዮአክቲቭ ዝቃጭና የአገልግሎት ዘመኑን የጨረሰ የኒውክሊር ማብላያ ነዳጅ ከአገር ለማስወጣት ሲፈልግ ከባለሥልጣኑ ፈቃድ ማግኘት ይኖርበታል።
- 04/ ማንኛውም በጨረራ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (6) ከተደነገገው መደበኛ የጤና ምርመራ በተጨማሪ ባለሥልጣኑ በሚወስነው መሠረት የሕክምና ምርመራ ማድረግ አለበት።
- 05/ ባለሥራ ፈቃዱ፣ የጨረራ ሠራተኛው ወይም ማንኛውም ሰው የጨረራ አመንጨው ሲጠፋ፣ ሲሰረቅ፣ ላልተፈቀደ ተግባር ሲውል ወዲያውኑ ለባለሥልጣኑ የማሳወቅ፣ ወይም

- 8/ Any authorized person shall ensure safe management of and control over all nuclear or radiation sources.
- 9/ Any authorized person shall establish clear lines of responsibility and accountability for protection and safety for radiation sources for which authorization is granted.
- 10/ Any authorized person shall not employ a radiation worker, who does not have proper training or is under 18 years of age or is not found by medical examination to be free from disease or weakness which could be considered to make him/her particularly vulnerable to the health hazards involved in the work.
- 11/ without prejudice to the Provision of sub article 10 of this article, the license shall deploy pregnant workers in a position that ensure protection of the infant from radiation hazard since the date of notification their pregnancy. Other related issues will be enacted in the regulation.
- 12/ without affecting the rights to request compensation as per the civil code, the licensee shall have the responsibility to immediately make arrangement for the medical examination to any person who because of his/her work may have otherwise been exposed to radiation, shows sign of injury which may be suspected of having been caused by such radiation.
- 13/ Any person who wants to send abroad a radioactive residue waste or spent fuel generated within the country shall obtain authorization from the Authority.
- 14/Any person engaged in radiation work shall, in addition to the periodic examination prescribed under Article (6) of this Proclamation, undergo medical examination as may be required by the Authority.
- 15/The authorized person, the radiation worker or any other person shall notify to the Authority forth with any lose, theft, diversion for unauthorized use of the radiation source; or when over exposure of radiation or any accident occurs in not later than 24 hours after such an occurrence has come to his

ተቀባይነት ካለው መጠን በላይ የጨረራ መጋለጥ ሁኔታ ሲከሰት ወይም ማንኛውም ዓይነት አደጋ ሲያጋጥም ስለሁኔታው መጀመሪያ ካወቀበት ጊዜ አንስቶ ከጳጅ ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለባለሥልጣኑ የማሳወቅ ግዴታ ያለበት ሲሆን፣ ባለሥልጣኑ በአስቸኳይ ጊዜ እንዲወሰዱ ያስቀመጣቸውን እርምጃዎች ማክበር አለበት፡፡

06/ ባለፈቃድ የሆነው ግለሰብ የሞተ እንደሆነ ንብረቱን በኃላፊነት የሚያስተዳድር ማንኛውም ሰው ባለፈቃዱ ስለመሞቱ ለባለሥልጣኑ ወዲያውኑ ማሳወቅና ተገቢው የጨረራ መከላከልና ደህንነት መስፈርት መሟላቱን እንዲሁም የጨረራ አመንጨው በአግባቡ መጠበቁን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡፡

07/ ባለሥራ ፈቃድ የሆነው ሰው በሞት ሲለይ የጨረራ አመንጨው ፈቃድ የይዞታ መብትን በሚመለከት ብቻ የሚች ንብረት ሆኖ ለሶስት ወር ይቆያል፡፡

08/ የራዲዮአክቲቭ ዝቃጭ ማስወገጃ ማዕከል አፕሬትር ስለማዕከሉ አዘጋግና የዝቃጩ ባለቤት ስለሆነው ተቋም ቀልጣፋ ቁጥጥር መርሐግብር ያወጣል፤ ባለሥልጣኑ ፈቃድ ከመስጠቱ በፊት መርሐግብሩን መርምሮ ማፅደቅ ይኖርበታል፡፡

ክፍል ሶስት

ኢንስፔክሽን እና ሕግ ማስፈፀም

፲፭. ኢንስፔክተር ስለመሰየም

ባለስልጣኑ ተገቢው የትምህርት ዝግጅት፣ ሥልጠና እና ልምድ ያላቸውን ኢንስፔክተሮች ይሰይማል፤ ኃላፊነታቸውን የሚያሳይ መታወቂያ ይሰጣቸዋል፡፡

፲፮. ስለ ኢንስፔክተሮች ስልጣንና ኃላፊነት

ኢንስፔክተሮች የሚከተሉት ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖራቸዋል፡-

- 1/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና አዋጁን ተከትለው የሚወጡ ደንቦችን፣ መመሪያዎችን፣ መስፈርቶችንና ቅድመ ሁኔታዎች ባለሥራ ፈቃዱ ማክበሩን ማረጋገጥ እና ከኢንስፔክሽን ተግባሩ ጋር የተያያዙ ሌሎች ምርመራዎችን የማድረግ፤
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በማንኛውም ጊዜ ተግባራት ወይም ድርጊቶች በሚከናወኑበት ማዕከላት ወይም እየተከናወኑ ሊሆኑ ይችላሉ ብሎ በበቂ ሁኔታ ሲያምን በማንኛውም የሥራ ቦታ ወይም ከዚህ ጋር በተያያዘ

knowledge, and fully comply with any emergency measures as may be prescribed by the Authority.

16/On the death of the authorized person, any person responsible for the administration of the estate shall promptly notify the Authority the death of the authorized person and ensure the compliance of radiation protection and safety requirements as well as the security of the radiation source under his possession.

17/On the death of the authorized person, the authorization shall remain valid, in so far as it confers the right to possess the authorized radiation source for the deceased's estate until three months after death.

18/ The operator of a waste disposal facility shall prepare a plan for the closure of the facility that includes effective institutional controls; and the Authority shall approve this plan before authorization.

PART THREE

INSPECTION AND ENFORCEMENT

15. Designation of Inspectors

The Authority shall assign inspectors possessing the appropriate qualifications, training and experience; and issue identification card which show their responsibilities.

16. Power and Responsibility of Inspectors

The inspectors shall have the following powers and responsibilities:

- 1/ verify compliance of the authorized person with the provisions of this Proclamation and regulations, directives, requirements and conditions issued hereunder and conduct other necessary examination related with inspection;
- 2/ without prejudice to the generality of sub-article (1) of this Article enter any time to all parts of the premises or part there of vehicle, boat air craft or facilities where activities or practices are carried out and reasonable cause to believe that, with a view to:

በተሽከርካሪ፣ በጀልባ፣ በአይሮኖላን ውስጥ ገብቶ በመመልከት፤

ሀ) የጨረራ ደህንነትና ጥበቃ ያለበትን ደረጃ መረጃ የማግኘት፤

ለ) ከኢንስፔክሽን ተግባሩ ጋር የተያያዙ የፈቃድ የምስክር ወረቀትን፣ መረጃን ወይም ሰነዶችን ለመመርመር ወይም የእነዚህኑ ኮፒዎች እና ለምርመራና ሙናዎችን የመውሰድ፤

ሐ) ከኒውክሊር ቁስ ወይም ከጨረራ አመንጨዎች ጋር የተያያዘ ማናቸውንም ክስተት ወይም አደጋን የመመርመር፤

መ) በባለሥራ ፈቃዱ ተወክሎ የሥራ ግዴታ የገባ ማንኛውንም ሰው ለኢንስፔክሽን አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ የመጥራትና የመጠየቅ፤

3/ ለኢንስፔክሽኑ ሥራ ሂደት የሚያገለግሉ ሰነዶችን ማዘጋጀት እና መመዘገብ፤

4/ ከኢንስፔክሽን ሥራ በኋላ ለሚመለከታቸው ኃላፊዎች እና ለባለሥራ ፈቃዱ ሪፖርት ማቅረብ፤

5/ የባለሥራ ፈቃዱ ተጠያቂነትና የሥራ ሪከርድ ማህደር በቦታው መገኘቱንና በትክክል መጠበቁን የማረጋገጥ፤

6/ ማናቸውም የኒውክሊር ቁሶች፣ የጨረራ አመንጨዎች ወይም ማዕከላት በአግባቡ የተመዘገቡ፣ በማንኛውም ወቅት የሚገኙበት ቦታና አድራሻ የሚታወቅ፣ ያለአግባብ ጥቅም ላይ እንዳይውሉ፣ እንዳይሰረቁ እና መሰል ተግባራት ቢፈፀም መቆጣጠር የሚቻል ስለመሆኑ የማረጋገጥ፡፡

፲፯. ሕግ ስለማስፈፀም

1/ ኢንስፔክተሩ የዚህ አዋጅ እና ይህን አዋጅ ተከትሎ የወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎች፣ የሥራ ፈቃዱ አስፈላጊ መስፈርቶች እና ሁኔታዎች ባለስራ ፈቃዱ ተግባሩን ወይም ድርጊቱን በሚያከናውንበት ጊዜ ተጥሶ እና በሰዎች ላይ አጣጣሪ ስጋቶች ወይም ከባድ የንብረት ወይም የአካባቢ ጉዳት ተጋርጧል ብሎ ሲወሰን እንደሁኔታው፡-

ሀ) ተግባሩን ወይም ድርጊቱን በጊዜያዊነት በማገድ ወይም፣ የጨረራ ምንጩን የሥራ ክፍል በማሸግ፤

ለ) ባለስራ ፈቃዱ የጨረራ ሠራተኛው ተግባሩን ወይም ድርጊቱን በሚያከናውንበት ጊዜ መስፈርቶቹን የማይጠብቅ ሆኖ ሲገኝ

a) obtain information about the status of their radiation safety and security;

b) examine the authorization, notice or documents with related to activities to inspect, examine or take a copy there of and take sample for examination;

c) investigate any incident or accident involving nuclear material or radiation sources; and

d) summon and question any person who acted as representative of the authorized person and found pertinent to the inspection being carried out.

3/ prepare documents and record applicable for inspection purposes;

4/ prepare inspection result reports to relevant officials and authorized person;

5/ ensure that accountancy and operational record are in place and maintained accurately by the authorized body;

6/ ensure that any nuclear material and radiation sources and facility are registered; their whereabouts at any time is known, that it is protected from diversion, miss use, theft, or other similar actions.

17. Enforcement of Law

1/ When the inspector determines that an activity or practice is conducted in violation of this Proclamation and regulations, directives and necessary requirements and conditions of authorization issued hereunder and poses an immediate risk of injury to persons or substantial damage to property or the environment, the inspector as may be necessary shall make enforcement of law by:

a) order immediate suspension of the activity or practice on temporary basis; or seal the premises of the radiation sources;

b) order the authorized person to prohibit radiation worker who does not meet applicable requirements from engaging in the activity or practice;

ወራተኛውን እንዲያግደው በማዘዝ፤

ሐ) ከታገዱት የኒውክሊር ወይም የራዲዮ አክቲቭ ቁሶች ተግባራት ወይም ድርጊት የሚመነጩ ጨረራዎች በጥንቃቄ እንዲቀመጡ ወይም እንዲያዙ በማዘዝ፤

መ) የጨረራና የኒውክሊር ቁጥጥር ተግባራትን በሚመለከቱ ጉዳዮች ማንኛውንም ሰው በመጥራት ለብቻው ወይም ራሱ ተገቢ ነው ብሎ የሚመርጠው ሌላ ሰው በተገኘበት ቃል የመቀበል ወይም ማንኛውንም ማስረጃ እንዲሰጥ በማድረግ፤ ወይም

ሠ) ከተጣለበት ኃላፊነት አኳያ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የህክምና ምርመራ እንዲከናወን በማዘዝ፤
ሕግ ያስፈፅማል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በኢንስፔክተሩ የተሰጠ ትዕዛዝ ወይም ውሳኔ ባለሥራ ፈቃዱ በትዕዛዙ መሠረት እስኪያስተካክል ድረስ የሚተገበርና ፀንቶ የሚቆይ ይሆናል፡፡

3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ ቢኖርም የኢንስፔክተሩ ውሳኔ ተፈጻሚ የማይሆነው፡-

ሀ) የኢንስፔክተሩን ትዕዛዝ ወይም ውሳኔ የሚያስለውጥ ወይም የሚያሻሽል እርምጃ በባለስልጣኑ የበላይ ኃላፊ ሲወሰድ፤ ወይም

ለ) በቅሬታ ሰሚ አካል የኢንስፔክተሩ ትዕዛዝ ወይም ውሳኔ ሲለወጥ፡፡

4/ ኢንስፔክተሩ ሕግ ያስፈፀመበት ሪፖርት ዋና ግኝቱን እና ለግኝቱ መነሻ ማስረጃ የሆኑትን፣ እርምጃዎቹን ፣ የምርመራ ውጤቱን ፣ ትንተናዎች ወይም ሌሎች መረጃዎችን ማካተት ይኖርበታል፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የተዘጋጀው ሪፖርት ለባለ ሥራ ፈቃዱ መድረስ ያለበት ሲሆን፣ ባለ ሥራ ፈቃዱም ስለጉዳዩ ማብራሪያ እንዲሰጠው የመጠየቅ ወይም ሪፖርቱ በደረሰው በ፴ ቀናት ውስጥ ለቅሬታ ሰሚው አካል ተቃውሞውን የማቅረብ መብት አለው፡፡

፲፰. ስለ ፈቃድ ማሻሻል፣ ማገድ እና መሰረዝ

1/ ኢንስፔክተሩ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 07

c) order that nuclear or radioactive material originating from a suspended activity or practice be safely and securely stored or seized;

d) summon and receive statement or testimony, either alone or in the presence of any other person as he thinks fit, any person with respect to matters under radiation and nuclear regulatory activities; and

e) require a medical examination to be carried on as may be necessary.

2/ The order or decision rendered by the inspector pursuant to sub-article (1) of this Article shall be valid and enforced until rectified in accordance with the order and decision by the authorized person.

3/ Notwithstanding sub-article (2) of this Article the decision of inspector may not be enforced:

a) when the top official of the Authority takes measure which reverses or modifies the order or decision of the inspector; or

b) when complaint handling body reverses the order or decision of the inspector;

4/ In cases of enforcement of law, the inspector shall produce a report containing relevant findings and identifying the evidentiary basis for the findings, including measures as necessary, test results, explanations or other information.

5/ The report produced pursuant to sub-article (4) of this Article shall be submitted to the authorized person and the authorized person has right to ask clarification on the report or lodge his objection to the complaint handling body within 30 days after the receipt of the report.

18. Modification, Suspension and Revocation of Authorizations

1/ The inspector, while exercising his law enforcement powers and duties as provided for under Article 17 of this Proclamation may submit a recommendation to the Authority to modify, suspend or revoke the authorization.

- መሠረት ሕግን የማስፈፀም ሥልጣንና ተግባሩን ሥራ ላይ ሲያውል ፈቃዱ እንዲሻሻል፤ እንዲታገድ ወይም እንዲሰረዝ የውሳኔ ሀሳብ ለባለሥልጣኑ ሊያቀርብ ይችላል፡፡
- 2/ ኢንስፔክተሩ ፈቃዱ እንዲሻሻል፤ እንዲታገድ ወይም እንዲሰረዝ የውሳኔ ሀሳብ ለባለሥልጣኑ ሊያቀርብ የሚችለው፡-
- ሀ) በባለ ሥራ ፈቃዱ የዚህ አዋጅ ወይም አዋጁን ለማስፈፀም የወጣ ደንብ ወይም መመሪያ ድንጋጌ ተጥሶ ሲገኝ፤
 - ለ) ባለሥራ ፈቃዱ የፈቃዱን መስፈርቶች እና ሁኔታዎች መተላለፉ ሲረጋገጥ፤
 - ሐ) ባለሥራ ፈቃዱ የተሳሳተ መረጃ ለባለስልጣኑ በመስጠት ፈቃዱን ያገኘ መሆኑ ሲረጋገጥ፤ ወይም
- መ) የሕዝብን ጥቅም ማስከበር አስፈላጊ ነው ብሎ ሲያምን ይሆናል፡፡
- 3/ ኢንስፔክተሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት ፈቃዱን የማሻሻል፤ የማገድ ወይም የመሰረዝ ውሳኔ ሀሳብ ለባለሥልጣኑ ሊያቀርብ የውሳኔ ሀሳቡን ቅጂ ከነምክንያቱ በጽሁፍ ለባለሥራ ፈቃዱ መስጠት ይኖርበታል፡፡
- 4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ ቢኖርም ኢንስፔክተሩ ሁኔታው አስቸኳይ ውሳኔ ያስፈልገዋል ብሎ ሲያምን የውሳኔ ሀሳብ ለባለሥልጣኑ እና ለባለፈቃዱ ከማቅረቡ በፊት ፈቃዱን ሊያግደው ይችላል፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የቀረበለትን የውሳኔ ሀሳብ መሠረት አድርጎ የባለሥልጣኑ የፈቃድ አሰጣጥ የሥራ ክፍል ኃላፊ የባለሥራ ፈቃዱን ፈቃድ የማሻሻል፤ የመሰረዝ ወይም የማገድ ወይም የኢንስፔክተሩን እገዳ የማፅናት ውሳኔ ይሰጣል፡፡
- 6/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የተሰጠ የፈቃድ ማገድ ውሳኔ በባለሥልጣኑ የፈቃድ አሰጣጥ የሥራ ክፍል ኃላፊ ሳይፀድቅ ከ፴ ቀናት በላይ ያለፈው እንደሆነ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡
- 7/ የሥራ ፈቃዱ ከታገደ ወይም ከተሰረዘ፡-
- ሀ) ኢንስፔክተሩ የባለሥራ ፈቃዱን ማዕከል ወይም የኒውክሌርና የራዲዮአክቲቭ ቁሱን ወይም ፈቃድ የተሰጠበትን የጨረራ

- 2/ The inspector may submit a recommendation to the Authority for modification, suspension or revocation of the authorization where:
- a) the authorized person has contravened the provision of this Proclamation or regulations or directives issued pursuant to this Proclamation;
 - b) the authorized person has contravened terms or conditions of the authorization;
 - c) it is proved that the authorized person has given false or misleading information to the Authority for the issuance of the authorization; or
 - d) the public interest so requires.
- 3/ Where the inspector recommends to the Authority the modification, suspension or revocation of the authorization pursuant to sub-article (1) and (2) of this Article, he shall submit to the authorized person the written copies of such recommendation together with the reasoning.
- 4/ Notwithstanding sub-article (3) of this Article, where urgency for the matter so requires, the inspector may forthwith suspend an authorization before submission of his recommendation to the Authority and to the authorized person.
- 5/ The head of the license issuing department of the Authority shall modify, suspend or revoke the authorization or approve the suspension decision of the inspector based on the recommendation presented to it pursuant to sub-article (3) of this Article.
- 6/ A suspension decision passed pursuant to sub-article (4) of this Article shall have no effect if the head of the license issuing department of the Authority fails to approve within 30 days.
- 7/ Where an authorization is suspended or revoked:
- a) the inspector shall cause seal to be affixed at the authorized person facility, nuclear or radioactive material or devices emitting ionizing radiation for which the authorization was issued in such a way that the facility, the installation or apparatus is incapable of being used without the seal of affixed to them being broken;

አመንጨ መሣሪያ የሚገኝበት ክፍል እሽጉ ካልተፋቀ ወይም ካልተሰበረ በስተቀር አገልግሎት እንዳይሰጥ በማድረግ ያሸጋል፤

- ለ) ባለስራ ፈቃዱ ከኢንስፔክተሩ በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት የማስተካከያ እርምጃ በመውሰድ ለባለሥልጣኑ ሪፖርት የማድረግ ግዴታ አለበት፤
- ሐ) ባለስራ ፈቃዱ ለስረዛው ወይም ለዕገዳው ምክንያት የሆኑ ጉድለቶችን በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ለማስተካከል ፈቃደኛ መሆኑን በጽሁፍ ያረጋገጠ እንደሆነ ኢንስፔክተሩ ከባለሥልጣኑ የፈቃድ አሰጣጥ የሥራ ክፍል ኃላፊ ጋር በመመካከር እሽጉን ሊያነሳ ይችላል፡፡ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል፡፡

፲፱. አቤቱታ የማቅረብ መብት

- 1/ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 08 መሠረት የተላለፈ ውሳኔን የሚቃወም ማንኛውም ባለሥራ ፈቃድ ፈቃዱ ሊሻሻል፣ ሊታገድ ወይም ሊሰረዝ አይገባም የሚልበትን ምክንያት በመዘርዘር የውሳኔው ግልባጭ በደረሰው በ፴ ቀናት ውስጥ ለባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር አቤቱታውን ሊያቀርብ ይችላል፡፡
- 2/ የባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር በሚቀርቡለት አቤቱታዎች ላይ የውሳኔ ሀሳብ የሚያቀርብ ኮሚቴ ያቋቁማል፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሚቋቋመው ኮሚቴ አንድ የሕግ ባለሙያና ሁለት በጨረራና ኒውክሌር መከላከል ልምድ ያላቸው ባለሙያዎችን የሚያካትት ይሆናል፡፡
- 4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተቋቋመው ኮሚቴ ከባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር የሚመራለትን አቤቱታ፣ ውሳኔና አስፈላጊ ማስረጃዎችን በመመርመር በ፴ ቀናት ውስጥ የውሳኔ ሀሳቡን ለባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ማቅረብ አለበት፡፡
- 5/ የባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር የኮሚቴውን ውሳኔ ሀሳብ መሠረት አድርጎ ውሳኔ ይሰጣል፤ በባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው በ፴ ቀናት ውስጥ አቤቱታውን ለመደበኛ ፍርድ ቤት ሊያቀርብ ይችላል፡፡
- 6/ አቤቱታ የቀረበለት ፍርድ ቤት አስተዳደራዊ ውሳኔውን ሊያፀናው፣ ሊሸረው ወይም ሊያሻሽለው ወይም እንደገና እንዲታይ

- b) the authorized person shall have obligation to report to the Authority up on undertaking corrective measures as may be directed by the inspectors; and
- c) the inspector may lift up the seal affixed to the facility in consultation with the license issuing department of the Authority, if the authorized person verifies in writing to rectify the defects considered as grounds for suspension or revocation of the authorization within certain period of time. The details will be enacted in the regulation.

19. Pleading

- 1/ Any authorized person objecting decisions passed pursuant to Article 18 of this Proclamation may lodge his pleading to the Director General of the Authority within 30 days after getting copy of the decision, by specifying that the authorization shall not be modified, suspended, or revoked.
- 2/ The Director General shall establish a committee to provide him a recommendation on the pleading lodged.
- 3/ The committee to be established under sub-article (2) of this Article shall consist one legal expert and two technical experts with the experience of nuclear and radiation protection.
- 4/ The committee to be established under sub-article (3) of this Article shall examine the pleadings directed to them from the Director General, decision and relevant documents and provide recommendation to the Director General within 30 days.
- 5/ The Director General shall pass his decision based on the recommendation submitted to him by the Committee; and any person aggrieved by the decision of the Director General may lodge pleading in the regular court of law within 30 days against such decision.
- 6/ The court of law hearing the pleading on the administrative decision may confirm, revoke or vary the decision or may remand the decision for reconsideration.
- 7/ The decision of the Authority shall be enforced even though pleading is lodged pursuant to sub-article (5) of this Article, unless court of law issues suspension.

ሊመልሰው ይችላል፡፡

7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሰረት ቅሬታ የቀረበበት ቢሆንም በፍርድ ቤት እስካልታገደ ድረስ የባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ውሳኔ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

፳. የኒውክሊር ቁሳችን ለሰላማዊ አገልግሎት ለማዋል ስለሚወሰዱ እርምጃዎች

- 1/ የሚመለከታቸው መንግስታዊና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ እና ባለሥራ ፈቃዱ ኢትዮጵያ የፀደቀቻቸውን አህጉራዊና ዓለም አቀፍ የጨረራና ኒውክሊር ስምምነቶችን ተግባራዊ ለማድረግ ከባለሥልጣኑ ጋር ሙሉ በሙሉ የመተባበር ግዴታ ይኖርባቸዋል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የኒውክሊር ጦር መሣሪያዎችንና ሌሎች የሚፈነዱ መሣሪያዎችን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ማምረት ወይም መያዝ፣ ወይም ለማምረት ወይም ለመያዝ ሙከራ ማድረግ የተከለከለ ነው፡፡
- 3/ የራዲዮአክቲቭ ዝቃዎና አገልግሎቱን የጨረሰ የኒውክሊር ማብላያ ነዳጅ ለማናቸውም ዓላማ ወደ ኢትዮጵያ የግዛት ክልል ማስገባት በጥብቅ የተከለከለ ነው፡፡

፳፩. የጨረራ መከላከል አገልግሎት ሰጪዎች ምዝገባ

- 1/ የጨረራ መከላከልና ተያያዥ አገልግሎት በመስጠት ሥራ የሚሰማራ ማንኛውም ሰው በባለሥልጣኑ ዘንድ ቀርቦ መመዝገብ እና ፈቃድ ማግኘት ይኖርበታል፡፡
- 2/ የጨረራ መከላከልና ተያያዥ አገልግሎት የሚሰጥ ሰው አመዘጋገብ እና ፈቃድ አሰጣጥ ሁኔታ ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

፳፪. የጨረራና የኒዩክሊር ምርምርና ልማት

ከጨረራና ኒዩክሊር ቴክኒዮሎጂ ጋር የተያያዘ የቁጥጥር ስራን ሊደግፉ የሚችሉ ጥናትና ምርምር ስራዎች የሚካሄዱበት ሁኔታ ይመቻቻል፡፡

፳፫. ሚስጥር ስለመጠበቅ

የዚህን አዋጅ ዓላማ ለማሳካት በአዋጁ ሚስጥር ናቸው ተብለው የሚደነገጉ በሚመለከተው አካል ስለሚሰጥራዊ መረጃነታቸው የተረጋገጡ ጉዳዮችን ያለበቂ ምክንያት አሳልፎ መስጠት የተከለከለ ነው፡፡

ክፍል አራት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

20. Measures to be taken in the use of Nuclear Sources for Peaceful Services

- 1/ The appropriate governmental and non-governmental organizations and the authorized person shall have obligation to cooperate with the Authority for the implementation of regional and international radiation and nuclear conventions to which Ethiopia is party.
- 2/ Without prejudice to sub-article (1) of this Article, it is prohibited to directly or indirectly manufacture or possess nuclear weapons and explosives, or attempt to manufacture or possess nuclear weapons and explosives.
- 3/ The importation of radioactive waste and nuclear spent fuel to Ethiopia for any purpose is strictly prohibited.

21. Registration of radiation protection service

- 1/ Any person engaging in radiation protection service shall be registered with the Authority and obtain authorization.
- 2/ The criteria for registration and issuance of authorization for radiation protection service providers shall be determined by the regulations to be issued hereunder.

22. Radiation and Nuclear research and Development

Necessary conditions to undertake and promote research on radiation and nuclear activities that can support the regulatory functions shall be facilitated.

23. Confidentiality

Subject to the aim of this Proclamation disclose unreasonably any matters which said secrete in provision of law and ensured by the concerned Authority is prohibited.

PART FOUR
MISCELLANEOUS PROVISIONS

24. Criminal Provisions

- 1/ Whosoever, without duly notifying the Authority and having necessary authorization involves in radioactive material and activities, shall be punishable with rigorous

፳፬. የወንጀል ድንጋጌዎች

- 1/ ማንኛውም ሰው ለባለስልጣኑ በአግባቡ ሳያሳውቅ እና የሥራ ፈቃድ ሳይሰጠው በራዲዮአክቲቭ ቁስ ወይም ተግባራት ዙሪያ ከተሰማራ ከሦስት ዓመት በማያንስና ከሰባት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፱ሺብር በማያንስና ከ፳ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ ማንኛውም ሰው ለባለስልጣኑ በአግባቡ አሳውቆ ነገር ግን የሥራ ፈቃድ ሳይሰጠው በራዲዮአክቲቭ ቁስ ወይም ተግባራት ዙሪያ ከተሰማራ ከአንድ ዓመት በማያንስና ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፲ሺብር በማያንስና ከ፳ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 3/ ማንኛውም ሰው ከባለስልጣኑ እውቅና ውጪ ፈቃዱን ወይም ተግባራቱን ወይም መገልገያውን ወይም ሙያውን ወይም ድርጅቱን ያስተላለፈ ወይም ያከራይ፣ ወይም በማንኛውም ሁኔታ መብቱን እና ለሥራ የተሠጠውን ኃላፊነቱን ያለአግባብ የተጠቀመ እንደሆነ ከሁለት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፳ሺብር በማያንስና ከ፶ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 4/ ማንኛውም ሰው ከተሰጠው ፈቃድ ጋር የተገናኙ ቴክኒካል ሰነዶችን ወይም አስፈላጊ መረጃዎችን ያጠፋ፣ ወይም ሀሰተኛ ሪፖርት ያቀረበ፣ ወይም ስለ ተግባሮቹ መረጃ እንዲያቀርብ ተጠይቆ ያላቀረበ እንደሆነ ከአንድ ዓመት በማያንስና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፲ሺብር ያላነሰና ከ፱ሺብር ባልበለጠ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 5/ ማንኛውም ሰው በፈቃዱ ተዘርዘሮ ከተሠጠው ፈቃድ ወሰን በላይ ሙያዊ ግዴታውን፣ በሙያ ሥነ-ምግባሩ፣ ወይም በማንኛውም ተመሳሳይ አኳኝን ይህን አዋጅ እና የደህንነትና ጥበቃ እርምጃዎችን የተላለፈ እንደሆነ ከሁለት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፳ሺብር በማያንስና ከ፶ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 6/ ማንኛውም ሰው በማንኛውም አኳኝን የኢንስፔክሽን ሥራውን ያሰናከለ ወይም ኢንስፔክተሩን ያንገላታ ወይም ከኢንስፔክተሩ ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ ያልሆነ እንደሆነ

- imprisonment of not less than three years and not exceeding seven years and with a fine of not less than Birr 30,000 and not exceeding Birr 70,000;
- 2/ Whosoever, up on duly notifying the Authority but without having the necessary authorization involves in radioactive material and activities, shall be punishable with rigorous imprisonment of not less than one year and not exceeding two years and with a fine not less than Birr 10,000 and not exceeding Birr 20,000.
- 3/ Whosoever transfers or leases the authorization or the activities or materials or profession or organizations or by any means abuses the right and privileges indicated under the license issued to him without the acknowledgement of the Authority shall be punishable with rigorous imprisonment not less than two years and not exceeding five years and a fine not less than Birr 20,000 and not exceeding Birr 50,000.
- 4/ Whosoever, having been duly authorized, does not keep technical documents or relevant information or submits a false report or fails to submit a report of its activities to the Authority when requested shall be punishable with rigorous imprisonment not less than one year and not exceeding three years and with a fine not less than Birr 10,000 and not exceeding Birr 30,000.
- 5/ Whosoever acts beyond the scope of a specific authorization, professional duties or code of conduct or by any other similar manner violates this Proclamation and other safety and security measures shall be punishable with rigorous imprisonment not less than two years and not exceeding five years and with a fine not less than Birr 20,000 and not exceeding Birr 50,000.
- 6/ Whosoever, in any manner, obstructs the inspection or harasses the inspector, or fails to cooperate with the inspector shall be punishable with rigorous imprisonment not less than one year and not exceeding five years and with a fine not less than Birr 10,000 and not exceeding Birr 50,000.

ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፲ሺብር በማያንስና ከ፶ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

7/ ማንኛውም ሰው የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በመተላለፍ በኒዩክሊር ወይም የራዲዮአክቲቭ ቁስ ሕገወጥ ዝውውር ላይ የተሳተፈ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማያንስና ከአሥር ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፴ሺብር በማያንስና ከ፻ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

8/ ማንኛውም ሰው የሙያ ሥህተት መፈጠሩን ወይም ይህን አዋጅ የሚፃረር ማንኛውም ተመሳሳይ ተግባር መኖሩን እያወቀ ወይም የኒዩክሊር ወይም ራዲዮአክቲቭ አደጋ እንደሚፈጠር እያወቀ ወይም ማወቅ ሲገባው ሪፖርት ያላደረገ እንደሆነ ከአንድ ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከ፲ሺ ብር በማያንስና ከ፶ሺ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

9/ የኒውክሊር ወይም የራዲዮአክቲቭ ቁስ ሚስጥር ያባከነ ማንኛውም ሰው ከአንድ ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት ወይም ከ፲ሺብር በማያንስና ከ፶ሺብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

፲/ የኒዩክሊር ወይም የራዲዮአክቲቭ ቁስን ለሽብርተኝነት ዓላማ ያለማ ወይም ለሰላም ተቃራኒ ለሆኑ ተግባራት የተጠቀመ ማንኛውም ሰው ከ፳ ዓመት ባላነሰ ፅኑ እስራት እና ከ፪፻ሺ ብር ያላነሰና ከ፩ሚሊዮን ብር ያልበለጠ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

፲፩/ በባለስልጣኑ ፈቃድ ሳያገኝ በሰው ላይ የሞት ወይም ከፍተኛ የአካል ጉዳት ወይም በንብረት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያስከትል የሚችል የኒዩክሊር ወይም የራዲዮአክቲቭ ቁስ የመቀበል፣የማስተላለፍ፣የመለወጥ፣የማሰወገድ፣ የማሰራጨት ወይም የማጓጓዝ ድርጊት የፈፀመ ማንኛውም ሰው ከሦስት ዓመት ባላነሰና ከአስራ አምስት ዓመት ባልበለጠ ፅኑ እስራት እና ከብር ፶ሺ ባላነሰ እና ከብር ፭፻ሺ ባልበለጠ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

፲፪/ ያለባለሥልጣኑ ፈቃድ የኒዩክሊር ወይም የራዲዮአክቲቭ ቁስን በመጠቀም ጉዳት ያደረሰ ከአሥር ዓመት በማያንስና ከሃያ

7/ Whosoever violates the provisions of this Proclamation and engages in illicit trafficking of nuclear and radioactive materials shall be punishable with rigorous imprisonment not less than three years and not exceeding 10 years and with a fine of not less than Birr 30,000 and not exceeding Birr 100,000.

8/ Whosoever, being aware of the existence of professional malpractice or knowingly or should have known that there exists a nuclear or radiological accident or other similar activities against this Proclamation are materialized, and fails to report shall be punishable with rigorous imprisonment not less than one year and not exceeding five years and with a fine of not less than Birr 10,000 and not exceeding Birr 50,000.

9/ Whosoever, discloses confidential information of nuclear or radioactive material shall be punishable with rigorous imprisonment not less than one year and not exceeding five years or with a fine not less than Birr 10,000 and not exceeding Birr 50,000.

10/ Whosoever develop or use the nuclear or radioactive material for the purpose of terrorism or any other similar activities contrary to the peaceful use shall be punishable with not less than 20 years rigorous imprisonment and with a fine of not less than Birr 200,000 and not exceeding Birr 1,000,000.

11/ Any person who without permission from the Authority transfers, alters, disposes or disperses nuclear/or radioactive materials that are likely to cause death or serious injury to any person or substantial damage to property shall be punishable with not less than three years and not exceeding fifteen years imprisonment and with a fine not less than Birr 50,000 and not exceeding Birr 500,000.

12/ Any person who without permission from the Authority uses nuclear/or radioactive materials to cause damage shall be punishable with not less than 10 years and not exceeding 20 years rigorous imprisonment and with a fine not less than Birr 100,000 and not exceeding Birr 500,000.

ዓመት በማይበልጥ ፅኑ እስራት እና ከብር ፻ሺ ባላነሰና ከብር ፳፻ሺ ባልበለጠ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

፳፮. ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት

በዚህ አዋጅና በደንቡ የተመለከቱ ጉዳዮችን በሚመለከት የሚነሱ ክርክሮችንና ተዛማጅ ጉዳዮችን የማየት ሥልጣን ያለው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይሆናል።

፳፯. የመተባበር ግዴታ

ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ የተሰጠውን ኃላፊነት በብቃት መወጣት እንዲችል ጉዳዩ የሚመለከታቸው የመንግስት አካላት እና ማንኛውም ሰው የመተባበር ግዴታ አለበት።

፳፰. ስለተሻረና ተፈጻሚነት ስለማይኖረው ሕግ

- 1/ የጨረራ መከላከያ አዋጅ ቁጥር ፳፻፸፩/፪ሺ በዚህ አዋጅ ተሸሯል።
- 2/ ይህን አዋጅ የሚቃረን ሌላ ማንኛውም ሕግ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

፳፱. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

- 1/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳7 ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም የኢትዮጵያ ጨረራ መከላከያ ባለሥልጣን በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ እስኪቋቋም ድረስ የጨረራ መከላከያ አዋጅ ቁጥር ፳፻፸፩/፪ሺ ከአንቀጽ 4 እስከ አንቀጽ ፲5 ድረስ ያሉ ድንጋጌዎች ከአንቀጽ ፬(፪) እና አንቀጽ ፲3 በስተቀር ፀንተው ይቆያሉ።
- 2/ በሃደት ላይ የሚገኙ የፈቃድና የምዝገባ ማመልከቻዎች በዚህ አዋጅ መሰረት ይፈፀማሉ።
- 3/ በጨረራ መከላከያ አዋጅ ቁጥር ፳፻፸፩/፪ሺ መሰረት የተሰጡ ወይም የታደሱ ፈቃዶች እንዲሁም የተደረጉ ምዝገባዎች ፀንተው የሚቆዩበት ጊዜ እስኪጠናቀቅ ድረስ ሕጋዊነታቸው ይቀጥላል።

፳፺. ደንብ እና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

- ፩/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት፦
 - ሀ) አዮን ፈጣሪ የሆኑ እና አዮን ፈጣሪ

25. Jurisdiction of court

The Federal High Court shall have the jurisdiction on disputes and matters arising under this Proclamation and regulations to be issued.

26. Duty to co-operate

The concerned government bodies and any person shall have the duty to cooperate with the Authority for effectively discharging of its duties provided under this Proclamation.

27. Repeal and Inapplicable laws

- 1/ The Radiation Protection Proclamation No. 571/2008 is here by repealed.
- 2/ No law, regulation, directive or practice shall, in so far as it is inconsistent with this Proclamation, be applicable with respect to matters provided for by this Proclamation.

28. Transistor provision

- 1/ Notwithstanding sub-article (1) of Article 27 of this Proclamation, excepting article 4(2) and Article 13 the provisions from Article 4 to Article 15 of the Radiation Protection Proclamation No. 571/2008, shall be effective, until the Ethiopian Radiation Protection Authority is established by the Council of Ministers Regulations.
- 2/ The Authority shall, after the coming into force of this Proclamation, process pending applications for authorization and registration in accordance with the provisions of this Proclamation.
- 3/ The authorizations given or renewed, or registrations effected in accordance with Radiation Protection Proclamation No. 571/2008 shall remain effective until their validity period lapses.

29. Power to issue Regulations and Directives

- 1/ The Council of Ministers may issue Regulations on:
 - a) the notification and authorization obligations, and control and monitoring applicable to ionizing and non-ionizing radiation sources and related practices;
 - b) application for authorization and related issues;

ካልሆኑ የጨረራ አመንጨጃዎች ጋር የተያያዙ የማሳወቅና ፈቃድ የማግኘት ግዴታዎች፣ የቁጥጥርና የክትትል ጉዳዮችን በሚመለከት፤

ለ) የፈቃድ ማመልከቻ እና ተያያዥ ጉዳዮችን በሚመለከት፤

ሐ) የፈቃድ የምስክር ወረቀት አሠጣጥ፣ የፈቃድ ይዘት እና ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜና የአገልግሎት ክፍያ ተመን በሚመለከቱ፤

መ) ይህን አዋጅ በሚገባ ሥራ ላይ ለማዋል በሚያስፈልጉ ሌሎች ጉዳዮች ላይ፣ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2/ ባለስልጣኑ፦

ሀ) በምግብ እና ምግብ ነክ ባልሆኑ ምርቶች ላይ የሚካሄድ የራዲዮአክቲቭ ቁጥጥርን በሚመለከት፤

ለ) የራዲዮአክቲቭ ቁሶች በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ስለሚጓጓዙበት እና ባለቤት አልባ የራዲዮአክቲቭ ቁሶች ላይ ቁጥጥር ስለሚደረግበት ሁኔታ፤

ሐ) የራዲዮአክቲቭ ቁሶችና ተዛማጅ ተግባራት ለንግድ ዓላማ በመገናኛ ብዙሃን ወይም በሌላ ዘዴዎች ስለሚተዋወቁበት ሁኔታ፤ እና

መ) ይህንን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጣውን ደንብ በሚገባ ማስፈፀም በሚያስፈልጉ ሌሎች ጉዳዮች ላይ፤

መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

፱. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል

አዲስ አበባ ሐምሌ ፲፪ ቀን ፪ሺ፱ ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

c) issuance of certificate of authorization, content, and validity period and rate of service fees and

d) other related issues for the proper implementation of this Proclamation.

2/ The Authority may issue directives on:

a) the control of radioactive materials in food stuffs and non-food items;

b) the transportation of radioactive materials within the territory of Ethiopia and control of orphan radioactive sources;

c) the commercial advertisement of radioactive materials or related activities through mass media or other means; and

d) other issues for the implementation of this Proclamation and Regulations issued under sub-article (1) of this Article.

30. Effective Date

This Proclamation shall enter in to force on the date of its publication in the Federal *Negarit Gazeta*.

Done at Addis Ababa on this 19th day of July, 2017.

MULATU TESHOME (Dr.)

PRESIDENT OF THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA

